

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH TRONG VIỆC TỰ PHÊ BÌNH VÀ PHÊ BÌNH CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN THỰC HIỆN GIẢI PHÁP VỀ “MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẤP BÁCH VỀ XÂY DỰNG ĐẢNG HIỆN NAY”

PHẠM QUANG THIỀU^(*)

Tám nhiệm vụ trong công tác xây dựng Đảng mà Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng đã đề ra, coi đó là nhiệm vụ vừa cơ bản, vừa lâu dài và phải thực hiện thường xuyên, có hiệu quả, đồng thời tập trung quán triệt và thực hiện những vấn đề cấp bách về công tác xây dựng Đảng trong tình hình hiện nay. Trong đó, vấn đề nâng cao chất lượng, hiệu quả tự phê bình và phê bình, được coi là quy luật tồn tại và phát triển của Đảng, là vũ khí sắc bén để xây dựng Đảng, để giáo dục, rèn luyện cán bộ, đảng viên. Tiến hành tự phê bình và phê bình cần nghiêm túc thận trọng, tránh làm lướt, làm qua loa, hình thức, chiếu lệ. Khắc phục tình trạng xuê xoa, nể nang, thậm chí biến cuộc họp tự phê bình và phê bình thành nơi ca tụng lẫn nhau, cũng như tình trạng lợi dụng để “đấu đá”, “hạ bệ” nhau với những động cơ không trong sáng. Tập trung chỉ đạo cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, quan liêu gắn với trách nhiệm quản lý về mặt nhà nước của mỗi bộ, ngành, địa phương, mỗi cơ quan, đơn vị. Xử lý nghiêm những hành vi vi phạm kỷ luật đảng, pháp luật của nhà nước.

Tuyên truyền, biểu dương gương người tốt việc tốt trong cán bộ, đảng viên cũng như trong công tác xây dựng Đảng, đi đôi với phát hiện, phê phán, lên án các hành vi, biểu hiện sai trái của cán bộ, đảng viên. Chủ động đấu tranh, phản bác các luận điệu xuyên tạc, vu cáo, phản động

của các thế lực thù địch nhằm chống phá, chia rẽ nội bộ Đảng và phá hoại mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với nhân dân, làm suy yếu vai trò lãnh đạo của Đảng; phòng ngừa, đấu tranh, phê phán những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ Đảng.

Thực chất tự phê bình và phê bình chính là giải quyết mâu thuẫn trong nội bộ tổ chức Đảng dựa trên nền tảng Chủ nghĩa Mác-Lênin, Tư tưởng Hồ Chí Minh, Cương lĩnh, đường lối, nguyên tắc và điều lệ của Đảng, trong mối quan hệ của những người đồng chí cùng mục đích, lý tưởng. Tự phê bình và phê bình vừa mang tính cách mạng và khoa học, vừa mang tính nhân văn, thúc đẩy con người vươn tới sự hoàn thiện.

Tự phê bình và phê bình là vấn đề rất quan trọng, là một trong những quy luật phát triển của Đảng và là nguyên tắc, chế độ thường xuyên trong tổ chức và sinh hoạt Đảng. Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn thường nhắc nhở: “Mỗi cán bộ, đảng viên, mỗi ngày tự kiểm điểm, tự phê bình, tự sửa chữa như mỗi ngày phải rửa mặt”. Do đó, để thực sự trong sạch, vững mạnh, Đảng ta yêu cầu mọi tổ chức cơ sở Đảng, mọi cán bộ, đảng viên đều phải thực hiện tốt tự phê bình và phê bình, trong đó đặc biệt chú ý đến tự phê bình và phê bình từ trên xuống dưới, cán bộ lãnh đạo phải làm gương cho cấp dưới, phải thể hiện đúng bản lĩnh của người cán bộ cách mạng. Có như vậy mới khiến cho cán bộ, nhân viên cấp dưới của mình “tâm phục, khẩu phục”.

Thực chất của tự phê bình và phê bình là góp ý giúp đồng chí, đồng nghiệp và tự bản thân

(*) ThS., Phó Trưởng khoa Dân vận, Trường Cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh.

kiểm điểm lại xem cái làm được và chưa làm được, làm hay hoặc còn thiếu sót, sai lầm và từ đó phát huy cái tốt, tìm ra biện pháp khắc phục, sửa chữa cái chưa hay, cái khuyết điểm, sai lầm. Phê bình là để giúp nhau cùng tiến bộ, vững vàng hơn và nó thể hiện tình cảm chân thành chứ không phải lợi dụng phê bình để đấu đá, hạ bệ lẫn nhau, thậm chí xúc phạm danh dự, xỉ vả nhau, làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến khối đoàn kết nội bộ, năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng. Phê bình nhằm mục đích cao cả là giúp nhau sửa chữa khuyết điểm, giúp nhau tiến bộ, ngày càng đoàn kết và gắn gũi nhau hơn. Nhưng để phát huy được giá trị của phê bình, người phê bình cũng cần phải tự xem xét, tự phân tích. Tự phê bình là phân tích hành vi, những khuyết điểm của chính bản thân mình và từ đó rút ra những bài học kinh nghiệm, để cảm thông và chia sẻ nhằm giúp đồng chí mình nhận thức rõ hơn những sai sót, khuyết điểm còn mắc phải để cùng nhau khắc phục. Do đó, tự phê bình và phê bình chính là nhằm củng cố khối đoàn kết thống nhất trong Đảng, giữ vững nguyên tắc tập trung dân chủ, phát huy trí tuệ sáng tạo của mọi cán bộ, đảng viên tham gia xây dựng nghị quyết và lãnh đạo tổ chức thực hiện thắng lợi nghị quyết của đảng bộ, chi bộ và nhiệm vụ của đơn vị. Vì vậy, tự phê bình và phê bình đòi hỏi tính đảng, tính nguyên tắc cao, phải khách quan, trung thực, thẳng thắn, chân thành, công khai, có lý, có tình, phải được thực hiện nhằm mục đích xây dựng và "*Phải có tình thân đồng chí thương yêu lẫn nhau*" như lời Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy, cần tránh hiện tượng thổi phồng hoặc bóp méo sự thật và đặc biệt cần tránh thành kiến, định kiến, thái độ ghen ghét, ganh tỵ với cá nhân nào đó để rồi luôn chú tâm đến những khuyết điểm của họ, cho dù đó chỉ là một khuyết điểm nhỏ cũng đem ra cuộc họp chi bộ để phê bình còn những việc làm tốt, cách làm hay thì chẳng để ý, chẳng khen ngợi, chẳng quan tâm học hỏi.

Để sử dụng vũ khí trong Đảng một cách có hiệu quả theo Hồ Chí Minh, trước hết phải nhận thức đúng vấn đề. Theo Người: "nhân vô thập toàn" nghĩa là con người thì ai cũng khó tránh khỏi sai lầm khuyết điểm; càng đảm nhiệm nhiều công việc thì càng dễ có sai lầm khuyết

điểm nhiều hơn. Điều quan trọng là ở chỗ có dám tìm ra khuyết điểm để sửa chữa hay không. Theo Bác: "Một Đảng mà giấu diếm khuyết điểm của mình là một Đảng hỏng. Một Đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, vì đâu mà có khuyết điểm đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó. Như thế là một Đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính".

Tự phê bình và phê bình cần nắm vững những nguyên tắc cơ bản, thể hiện tính Đảng, tính giáo dục, tính khách quan, thẳng thắn, dân chủ, đồng bộ sau đây:

Thứ nhất, tự phê bình và phê bình phải nhằm mục đích để giúp nhau tiến bộ nên động cơ phải trong sáng, dựa trên "tình đồng chí thương yêu nhau"; không vì phê bình mà công kích áp đặt khuyết điểm cho nhau. Khi phê bình người khác không được soi mói "bới lông, tìm vết" để tìm cơ hội "hạ bệ" lẫn nhau; "tránh công kích cá nhân, cãi bướng, trả thù, tiểu khí". Thực hành tự phê bình và phê bình phải dân chủ, không mệnh lệnh, áp đặt.

Thứ hai, tự phê bình và phê bình phải có thái độ kiên quyết không khoan nhượng. Hồ Chí Minh cho rằng: "Tự phê bình và sửa chữa có khi dễ, nhưng có khi cũng khó khăn, đau đớn vì tự ái, vì thói quen, hoặc vì nguyên nhân khác. Đó là một cuộc đấu tranh". Vì thế thực hiện tự phê bình và phê bình phải "Ráo riết, triệt để", đúng mức, thật thà không nể nang, không thêm bớt. Thực hành tự phê bình và phê bình mà làm hời hợt, quanh co, chiếu lệ sai đúng không rõ ràng sẽ tạo môi trường cho khuyết điểm tồn tại và phát triển nặng thêm. Bởi vậy phải có thái độ khen chê đúng mức thì mới giúp cho người có khuyết điểm sửa chữa; đồng thời có ý nghĩa giúp người khác thấy đó mà đề phòng, tránh gặp khuyết điểm tương tự. Khuyết điểm sớm được sửa chữa sẽ dễ hơn khi để trở thành căn bệnh trầm kha. Vì Người cho rằng: "Người mắc khuyết điểm hôm nay, ngày mai chưa chắc đã mắc khuyết điểm. Người hôm nay chưa mắc khuyết điểm chưa chắc ngày mai cũng không mắc khuyết điểm".

Thứ ba, tự phê bình và phê bình muốn có hiệu quả tốt cần có phương pháp tốt. Tự phê bình và

phê bình phải “biết cách phê bình sáng suốt, khôn khéo, như chiếu tấm gương cho mọi người soi thấu những khuyết điểm của mình, để tự mình sửa chữa”. Tự phê bình và phê bình phải được tiến hành trong tổ chức, chứ không phải gặp đâu nói đó. Người đứng đầu phải rất công minh, tạo được chỗ dựa tin cậy, khơi dậy được không khí dân chủ, thẳng thắn để ai cũng có thể nói rõ chính kiến của mình, không phải “thậm thà, thậm thụt”, “ngồi lê mách lẻo”, “việc bé xé ra to” là nguyên nhân của sự mất đoàn kết.

Thứ tư, tự phê bình và phê bình phải có thái độ chân tình cầu thị, nói đúng ưu điểm và khuyết điểm chứ không phải là cơ hội để khen nhau, ca ngợi nhau, đóng dấu cho nhau, phê bình phải đúng lúc, có hoàn cảnh thích hợp; phải biết lắng nghe và chờ đợi đồng chí tiếp thu để tránh việc làm cho người bị phê bình “nản chí, oán ghét”. Vì làm như vậy theo Hồ Chí Minh chẳng khác “bánh ngọt là một thứ ngon lành, nhưng đem bánh ngọt bắt người ta ăn, nhét vào miệng người ta thì ai cũng chán”.

Những tư tưởng quan trọng của Hồ Chí Minh về tự phê bình và phê bình trên đây, dù không có gì khó hiểu; nhưng với phương châm “nhìn thẳng vào sự thật, nói rõ sự thật và làm theo sự thật” như tinh thần Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI (1986) đã đề ra, thì việc nắm vững tư tưởng Hồ Chí Minh về tự phê bình và phê bình sẽ vô cùng có ý nghĩa trong việc triển khai Nghị quyết “Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay”.

Tự phê bình và phê bình phải đi đôi với nhau thì mới phát huy được cao độ giá trị. Ai cũng có những ưu điểm của mình và cũng có lúc sẽ mắc phải những khuyết điểm, sai sót. Vì vậy, trong bài viết “**Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân**” Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định phê bình và tự phê bình cùng lúc phải hướng đến hai mục đích:

- Tự phê bình và phê bình là quy luật phát triển của Đảng, là vũ khí sắc bén trong xây dựng, chỉnh đốn Đảng.

- Mỗi cán bộ, đảng viên phải tự kiểm điểm, tự phê bình, tự sửa chữa như rửa mặt mỗi ngày.

Tự phê bình và phê bình phải có tình đồng chí thương yêu giúp đỡ lẫn nhau, thấu lý, đạt tình. Chế độ sinh hoạt đảng từ chi bộ đến các cấp cao hơn phải nghiêm túc. Hồ Chí Minh rất coi trọng chi bộ đảng. Người cho rằng: “Chi bộ tốt thì mọi việc đều tốt”. Với người cộng sản, sự nghiêm minh, chặt chẽ không tách rời tinh thần tự nguyện, tự giác.

Trong quá trình phê bình và tự phê bình các đảng bộ, chi bộ cần gắn với việc tuyên truyền, biểu dương gương người tốt, việc tốt trong cán bộ, đảng viên cũng như trong công tác xây dựng Đảng, đi đôi với phát hiện phê phán, lên án các hành vi, biểu hiện sai trái của cán bộ, đảng viên. Chủ động đấu tranh, phản bác các luận điệu xuyên tạc, vu cáo, phản động của các thế lực thù địch nhằm chống phá, chi rẽ nội bộ Đảng và phá hoại mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với nhân dân, làm suy yếu vai trò lãnh đạo của Đảng; phòng ngừa, đấu tranh, phê phán những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ Đảng.

Tóm lại, ở từng tổ chức cơ sở đảng, tự phê bình và phê bình có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, trực tiếp góp phần nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức đảng, giữ gìn phẩm chất, tư cách đảng viên, nâng cao uy tín của Đảng và củng cố niềm tin của quần chúng đối với Đảng. Thành thật với mình, thành thật với người, đó chính là nhân cách, là hành vi cao thượng, là trách nhiệm của con người nói chung và đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên nói riêng đặc biệt là trong giai đoạn đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa – hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế hiện nay.

